

ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ

Η εφημερίδα μας σε συνεργασία με το Φροντιστήριο «Ηράκλειτος» από αυτή την Πέμπτη και κάθε Πέμπτη θα δημοσιεύει προτεινόμενα θέματα για τις Πανελλαδικές εξετάσεις με σκοπό να συνδράμει με έγκριτο τρόπο την προετοιμασία των υποψηφίων μαθητών της Β' και Γ' Λυκείου.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Κείμενο διδαγμένο από το πρωτότυπο

Αριστοτέλους Ηθικά Νικομάχεια Β6, 14-16

« Ἔτι τό μέν ἀμαρτάνειν πολλαχῶς ἐστίν (τό γάρ κακόν τοῦ ἀπειροῦ , ὡς οἱ Πυθαγόρειοι εἵκαζον , τό δ' ἀγαθόν τοῦ πεπερασμένου) , τό δέ κατορθοῦν μοναχῶς (διό καί τό μέν ῥάδιον τό δέ χαλεπόν , ῥάδιον μέν τό ἀποτυχεῖν τοῦ σκοποῦ , χαλεπόν δέ τό ἐπιτυχεῖν) καί διά ταῦτ' οὖν τῆς μέν κακίας ἢ ὑπερβολῆ καί ἢ ἔλλειψις , τῆς δ' ἀρετῆς ἢ μεσότης .

ἐσθλοί μέν γάρ ἀπλῶς , παντοδαπῶς δέ κακοί .

Ἔστιν ἄρα ἡ ἀρετή ἕξις προαιρετική , ἐν μεσότητι οὔσα τῇ πρός ἡμᾶς , ὠρισμένη λόγῳ καί ᾧ ἄν ὁ φρόνιμος ὀρίσειεν . Μεσότης δέ δύο κακιῶν , τῆς μέν καθ' ὑπερβολήν τῆς δέ κατ' ἔλλειψιν . καί ἔτι τῶ τάς μέν ἐλλείπειν τάς δ' ὑπερβάλλειν τοῦ δέοντος ἐν τε τοῖς πάθεσι καί ἐν ταῖς πράξεσι , τήν δ' ἀρετήν τό μέσον καί εὐρίσκειν καί αἰρεῖσθαι . »

Α. Από

το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε το απόσπασμα :

« Ἔτι ... ὀρίσειεν ». (Μονάδες 10)

B1. Ποιες βασικές έννοιες χρησιμοποιεῖ εδώ ο Αριστοτέλης προκειμένου να διαμορφώσει τον ορισμό της αρετής ; Να τις αναλύσετε και να διατυπώσετε ένα ορισμό της αρετής που να συνοψίζει τις έννοιες αυτές. (Μονάδες 15)

B2. « Μεσότης δέ δύο κακιῶν , τῆς μέν (οὔσης) καθ' ὑπερβολήν τῆς δέ κατ' ἔλλειψιν »

- « τό δέ κατορθοῦν ἐστι μοναχῶς » :

Με βάση τις δύο φράσεις αυτές καθώς και τα όσα ο Αριστοτέλης αναφέρει σε άλλο χωρίο των Ηθικών Νικομαχείων (1107 α 6-8) : « Διό κατά μέν τήν οὐσίαν καί τόν λόγον τόν τό τί ἦν εἶναι λέγοντα μεσότης ἐστίν ἡ ἀρετή , κατά δέ τό ἄριστον καί τό εὖ ἀκρότης » (Γ' αυτό ως προς τον ορισμό της ουσίας της και τη λογική έκφραση της οντότητάς της η αρετή είναι μεσότητα , αλλά στην αξιολόγησή της ως προς το άριστο και το τέλειο είναι κορυφή) να εξηγήσετε τη διπλή διάσταση της αρετής .

(Μονάδες 15)

B3. Να δώστε την τριμερή διαίρεση της ψυχής , στην οποία κατέληξε ο Αριστοτέλης στο Α' βιβλίο των Ηθικών Νικομαχείων , και να δείξετε τη σχέση της με τη διάκριση των ανθρωπίνων αρετών σε ηθικές και διανοητικές . (Μονάδες 10)

B5. α) Να συμπληρώσετε τα αντώνυμα των παρακάτω λέξεων στην αρχαία ελληνική : χαλεπόν, πολλαχώς, κακία, άπειρον, ύπερβολή
β) ράθυμος, μεσόγειος, προορισμός, έμπρακτος, σχέση : με ποιες λέξεις του κειμένου έχουν ετυμολογική συγγένεια (Μονάδες 10)

Γ. Αδίδακτο κείμενο

Θουκυδ. VI, 15

Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα εἶπε, τῶν δὲ Ἀθηναίων παριόντες οἱ μὲν πλείστοι στρατεύειν παρήνουν καὶ τὰ ἐψηφισμένα μὴ λύειν, οἱ δὲ τινες καὶ ἀντέλεγον. Ἐνήγε δὲ προθυμότητα τὴν στρατείαν Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, βουλόμενος τῷ τε Νικίᾳ ἐναντιοῦσθαι, ὧν καὶ ἐς τὰ ἄλλα διάφορος τὰ πολιτικά καὶ ὅτι διαβόλως αὐτοῦ ἐμνήσθη, καὶ μάλιστα στρατηγήσαι τε ἐπιθυμῶν καὶ ἐλπίζων Σικελίαν τε δι' αὐτοῦ καὶ Καρχηδόνα λήψεσθαι καὶ τα ἴδια αὐτοῦ εὐτυχήσας χρήμασι τε καὶ δόξῃ ὠφελήσειν. Ὡν γάρ ἐν ἀξιωματι ὑπὸ τῶν ἀστῶν, ταῖς ἐπιθυμίαις μείζουσιν ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν ἐς τὰς ἵπποδρομίας καὶ τὰς ἄλλας δαπάνας· ὅπερ καὶ καθεῖλεν ὕστερον τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων οὐχ ἦκιστα. Φοβηθέντες γάρ αὐτοῦ τό μέγεθος τῆς τε κατὰ τό ἑαυτοῦ σῶμα παρανομίας ἐς τὴν δίκαιαν καὶ τῆς διανοίας ὧν καθ' ἐν ἑκάστον ἐν ὧν γίγνοιτο ἔπρασεν, ὡς τυραννίδος ἐπιθυμοῦντι πολέμοι καθέστασαν.

Γ1. Να μεταφραστεί το απόσπασμα . (Μονάδες 20)

Γ2. α) Να χαρακτηρισθούν συντακτικά οι ὀροι : ὁ Κλεινίου, δι' αὐτοῦ, ὑπὸ τῶν ἀστῶν, ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν, αὐτοῦ

β) « στρατεύειν παρήνουν καὶ τὰ ἐψηφισμένα μὴ λύειν » : να μετατραπεί ο πλάγιος λόγος σε ευθύ

γ) « ἐλπίζων ... καὶ τα ἴδια ἅμα εὐτυχήσας χρήμασι τε καὶ δόξῃ ὠφελήσειν » : να χαρακτηριστεῖ συντακτικά καὶ ἡ μετοχή καὶ να αναλυθεῖ στὴν ἀντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση. (Μονάδες 10)

Γ3 α. παρήνουν, καθεῖλεν, καθέστασαν : να αντικατασταθοῦν χρονικά.

β. καθεῖλεν, παριόντες, ἐναντιοῦσθαι : να γίνει εγκλιτική ἀντικατάσταση στὸ β' ἐνικό πρόσωπο στὸ χρόνο που βρίσκονται.

γ. ὕστερον, μείζουσι : να γραφοῦν οἱ υπόλοιποι βαθμοί.
(Μονάδες 10)

Απαντήσεις

A. Επιπλέον , το σφάλμα γίνεται με πολλούς τρόπους (διότι το κακό είναι σχετικό με το άπειρο, όπως δίδασκαν οι Πυθαγόρειοι , ενώ το καλό με το πεπερασμένο) , όμως το σωστό (γίνεται) με ένα μόνο τρόπο (γι' αυτό και είναι το ένα εύκολο , ενώ το άλλο δύσκολο · πράγματι , είναι εύκολο να αποτύχουμε στο στόχο μας , όμως δύσκολο να τον επιτύχουμε) · και γι' αυτούς , λοιπόν , τους λόγους η υπερβολή και η έλλειψη είναι (γνωρίσματα) της κακίας , ενώ η μεσότητα της αρετής · « γιατί καλοί γινόμαστε με έναν τρόπο , κακοί όμως με πολλούς τρόπους » . Επομένως η αρετή είναι μία έξη που ελεύθερα επιλέγεται η οποία βρίσκεται στη μεσότητα τη σχετική με εμάς , που καθορίζεται με κριτήρια λογικά και ακριβώς τέτοια , όπως θα τα καθόριζε ο φρόνιμος άνθρωπος.

B1. Ο Αριστοτέλης στην ενότητα αυτή δεν παραθέτει απλώς ένα θεωρητικό περίγραμμα της αρετής , ούτε τοποθετεί την αναζήτησή της σε χώρους και σε σφαίρες έξω από την ανθρώπινη υπόσταση . Η βασική του προσπάθεια δεν επιδιώκει να καθορίσει τι είναι η αρετή , αλλά κυρίως να απαντήσει στο ερώτημα πώς αυτή μπορεί να επιτευχθεί και να οδηγήσει τον άνθρωπο στην ευδαιμονία. Όλα τα στοιχεία του αριστοτελικού ορισμού συνδέονται με την ανθρώπινη προσπάθεια , που κατευθύνει η νόηση και εκφράζει η βούληση.

Σύμφωνα , λοιπόν , με τον Αριστοτέλη « ἐστὶν ἄρα ἡ ἀρετὴ ἕξις προαιρετικὴ οὕσα ἐν μεσότητι τῇ πρὸς ἡμᾶς , ὠρισμένη λόγῳ καὶ ᾧ ἂν φρόνιμος ὀρίσειεν » (« Επομένως η αρετή είναι μία έξη που ελεύθερα επιλέγεται , η οποία βρίσκεται στη μεσότητα τη σχετική με εμάς , που καθορίζεται με κριτήρια λογικά και ακριβώς τέτοια , όπως θα τα καθόριζε ο φρόνιμος άνθρωπος »). Μερικά από τα γνωρίσματα που αποδίδονται μ' αυτόν τον ορισμό στην αρετή είναι ήδη γνωστά από προηγούμενες ενότητες , όπως « ἕξις » , « ἐν μεσότητι » , « πρὸς ἡμᾶς » . Για έναν πληρέστερο , όμως , και ακριβέστερο ορισμό προστίθενται και άλλα στοιχεία . Πιο συγκεκριμένα :

- « ἕξις προαιρετικὴ » : πρώτα πρώτα επισημαίνεται ότι η αρετή είναι « ἕξις » . Ἦδη ο φιλόσοφος έχει αναλύσει την έξη ως προσεχές γένος της αρετής . Ἐχει συνδέσει ακόμη την έξη με τα πάθη . Η στάση δηλαδή του ανθρώπου απέναντι στα πάθη με την επανάληψη της συμπεριφοράς διαμορφώνει το άτομο. Ἐτσι το άτομο εθίζεται σε μόνιμο και σταθερό τρόπο ενέργειας. Η έξη όμως , προσθέτει , είναι προαιρετική . Προϋποθέτει ορισμένη προσπάθεια και συγκεκριμένη προτίμηση. Ἐτσι , ως έννοια η προαίρεση κλείνει μέσα της τη λογική σκέψη , που υποδεικνύει κάθε φορά την πρέπουσα στάση , την επιλογή και την προσπάθεια . Ο Αριστοτέλης ταυτίζει την προαίρεση με την ελεύθερη και έλλογη εκλογή , με την ελεύθερη και έλλογη βούληση , που αποτελεί προϋπόθεση για την ηθική ζωή. Ο άνθρωπος πρέπει να πάρει την απόφαση να εφαρμόσει στη ζωή του και στη συμπεριφορά του την αρχή της μεσότητας και να απέχει από τις ακρότητες της υπερβολής και της έλλειψης. Για να πάρει αυτήν την απόφαση , πρέπει να γνωρίζει τι σημαίνει αρετή. Δεν ακολουθεί τυφλά την αρετή ούτε εξαναγκασζόμενος (« προαίρεσις μετὰ λόγου καὶ διανοίας »).

- « ἐν μεσότητι τῇ πρὸς ἡμᾶς » : σε προηγούμενη ενότητα έχει ήδη τονιστεί ότι η αρετή είναι μεσότητα « πρὸς ἡμᾶς » και όχι « πρὸς τό πράγμα » , ο υποκειμενικός δηλαδή χαρακτήρας της . Έχει επισημανθεί μάλιστα ότι η μεσότητα « πρὸς ἡμᾶς » δεν είναι αυθαίρετη επιλογή , αλλά διέπεται από ένα σύνολο δεοντολογικῶν κανόνων , που κατευθύνουν στο ηθικά ορθό.

- « ὠρισμένη λόγῳ ... ὀρίσειεν » : η αρετή , κατά τον Αριστοτέλη , εξασφαλίζεται με την παρουσία του λόγου , του ορθού λόγου , τον οποίο διαθέτει ο φρόνιμος και συνετός άνθρωπος. Ενώ , λοιπόν , η προαίρεση συνδέεται με το βουλευτικό μέρος της ψυχῆς , ο ορθός λόγος έχει σχέση με το λογικό στοιχείο και εκφράζει τη λογική του συνετού ανθρώπου . Η φρόνηση , ὅπως και η σοφία , κατατάσσεται στις διανοητικές αρετές , εμπλεκόμενη ὅμως με την ηθική αρετή αποκτά πρακτικό χαρακτήρα . Επομένως , ο φρόνιμος άνθρωπος είναι ο ηθικά ἔμπειρος , ο πρακτικά σοφός και ο υπεύθυνα σκεπτόμενος , ο αρμόδιος να κρίνει και να σταθμίζει κάθε φορά τα δεδομένα και με σωστές εκτιμήσεις να αποφεύγει την κακία που προκύπτει από την υπερβολή και την ἔλλειψη ὕστερα από αγώνα , μόχθο και επίπονη προσπάθεια. Κατ' αυτόν τον τρόπο « εὐρίσκει καὶ αἰρεῖται τό μέσον (την ηθική αρετή) ».

Σύμφωνα , λοιπόν , με τα παραπάνω , συνάγεται το εξής συμπέρασμα που αποτελεί ταυτόχρονα τον ακριβή ορισμό της αρετῆς :

η αρετή είναι κατακτημένη ιδιότητα της επιλεκτικής λειτουργίας του ανθρώπου (« ἕξις προαιρετική ») , που έχει ως βάση την αρχή της μεσότητας (« ἐν μεσότητι οὔσα ») , ὅπως αυτή κρίνεται από την ανθρώπινη σκοπιά (« τῇ πρὸς ἡμᾶς ») , σύμφωνα με τους ὅρους της λογικῆς (« ὠρισμένη λόγῳ ») και συγκεκριμένα ὅπως θα τους προσδιόριζε ο υπεύθυνα σκεπτόμενος άνθρωπος (« ὃ ἄν ὁ φρόνιμος ὀρίσειεν ») .

B2. Είναι πιθανόν η έννοια της μεσότητας να εκληφθεί από μερικούς ως η χρυσή μέση οδός , η ασφαλῆς μεσαία λύση , η συμβιβαστικά ουδέτερη θέση . Ο Αριστοτέλης θέλοντας να προλάβει μία τέτοια παρανόηση των λόγων του , αναφέρει σε ἄλλο χωρίο των Ηθικῶν Νικομαχείων του : « Γι' αυτό ως προς τον ορισμό της ουσίας της και τη λογική έκφραση της οντότητάς της η αρετή είναι μεσότητα , αλλά στην αξιολόγησή της ως προς το ἄριστο και το τέλειο είναι κορυφή- ακρότητα » . Η αρετή , λοιπόν , βρίσκεται στο ενδιάμεσο δύο ακραίων λαθῶν. Αυτή είναι η λογική κατάταξη της έννοιας της αρετῆς. Δηλαδή , κατά το οντολογικό της περιεχόμενο η αρετή είναι μεσότητα , που προκύπτει από τη μεσότητα της υπερβολῆς και της ἔλλειψης. Αλλά το εσωτερικό της περιεχόμενο , το αληθινό ηθικό νόημά της δεν εξαντλείται μ' αυτή την τοποθέτηση. Από την άποψη της ουσιαστικῆς της αξίας η αρετή κατέχει την ανώτερη , την κορυφαία θέση. Αν δηλαδή η αρετή ως μεσότητα προκύπτει από τη μεσότητα των παθῶν και των πράξεων , η ίδια « ἀφ' ἑαυτῆς » αποτελεί ακρότητα που δεν επιδέχεται υπερβολή ή ἔλλειψη , γιατί κάτι τέτοιο θα αναιρούσε την ουσία της ως ἀρίστης. Επομένως η αρετή πρέπει να νοηθεί ως ενιαία και αδιαίρετη ηθική τελειότητα στον ανώτερο αξιολογικό βαθμό που επιτυγχάνεται με μοναδικό τρόπο (« κατορθοῦν μοναχῶς »)

Κατά τον αξιολογικό της χαρακτήρα , λοιπόν , η αρετή ταυτίζεται με το « ἄριστον » και όχι απλά το « μέσον » . Είναι επομένως ακρότητα , ἀριότητα , τελειότητα . Είναι κάτι το « ἀπόλυτον » , « ὅπερ οὐκ επιδέχεται βελτιώσεως » . Εδώ ακριβῶς ἐγκείται η διττή διάσταση της ηθικῆς αρετῆς.

B3. Σχολικό βιβλίο σελ. 152 « Πριν απ' όλα ... ηθικές και διανοητικές » σελ. 153

B4. α) χαλεπόν - ῥάδιον / πολλαχῶς - ἀπλῶς / κακίαν- ἀγαθόν , ἀγαθότης / ὑπερβολή - ἔλλειψις / ἄπειρον - πεπερασμένον

β) ῥάθυμος - ῥάδιον / μεσόγειος - μεσότης / προορισμός - ὀρίσειεν , ὠρισμένη/ ἔμπρακτος - πράξεσιν / σχέση - ἔξις

Γ1. Τέτοια περίπου εἶπε ο Νικίας , ἐνῶ οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους , καθὼς προσέρχονταν στο βῆμα , προέτρεπαν νὰ κάνουν ἐκστρατεία καὶ νὰ μὴν ἀκυρώσουν αὐτὰ ποὺ εἶχαν ἀποφασιστεῖ , μερικοὶ μάλιστα ἔφερναν καὶ ἀντιρροήσεις. Ὡστόσο ο Ἀλκιβιάδης , ὁ γιὸς τοῦ Κλεινία , τοὺς παρακινούσε νὰ ἐκστρατεύσουν με πάρα πολὺ μεγάλη προθυμία , γιὰτὶ ἠθέλε νὰ ἐναντιωθεῖ στο Νικία , ἐπειδὴ ἦταν ἀντίθετός τοῦ καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα τὰ πολιτικὰ ζητήματα καὶ γιὰτὶ ὁ Νικίας μίλησε γι' αὐτόν με συκοφαντικὴ διάθεση . καὶ προπαντός , ἐπειδὴ ἐπιθυμούσε νὰ ἀναλάβει τὴ στρατηγία καὶ ἠλπιζε ὅτι μ' αὐτόν τὸν τρόπο θὰ καταλάβει τὴ Σικελία καὶ τὴν Καρχηδόνα καὶ ταυτόχρονα , ἀν ἔχει ἐπιτυχίες , θὰ ἐξυψηρετήσῃ τὰ ἀτομικὰ τοῦ συμφέροντα καὶ σε χρήματα καὶ σε δόξα . Γιατὶ , καθὼς οἱ συμπολίτες τοῦ ἔχονταν ἐκτίμησιν εἶχε ἐπιθυμίες πολὺ μεγαλύτερες ἀπὸ τὴν οικονομικὴν δυνατότητα (τὴν περιουσία τοῦ) καὶ γιὰ τὴ συντήρησιν ἀλόγων καὶ γιὰ τὴν ἀλλὰς δαπάνες . καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς ἀργότερα συντέλεσε πάρα πολὺ τὴν καταστροφὴ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων. Ἐπειδὴ , δηλαδὴ , οἱ δημοκρατικοὶ φοβήθησαν τὸ μέγεθος τῶν ἀκατάστατων συνηθειῶν τῆς ζωῆς τοῦ ἀναφορικὰ με τὴν σωματικὴν ἀπολαύσειν καὶ τὴν μεγαλοπραγμοσύνην τοῦ σ' ὅτι ἀναμειγνυόταν (καταπιανόταν) , ἐγένοντο ἐχθροὶ τοῦ , ἐπειδὴ κατὰ τὴν γνώμη τοῦ ἐπιθυμούσε νὰ γίνῃ τύραννος.

Γ2. ὁ Κλεινίου : ὁμοίωτος προσδιορισμός , παράθεσιν στο « Ἀλκιβιάδης » (ἐννοεῖται : « ὁ υἱός »)

-δι' αὐτοῦ : ἐμπρόθετος προσδιορισμός τοῦ μέσου , λειτουργεῖ ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμός τοῦ μέσου στο « λήψεσθαι »

- ὑπὸ τῶν ἄστων : ἐμπρόθετος τοῦ ποιητικῶν αἰτίου στο « ὧν ἐν ἀξιώματι » (περιφραστικὸς τύπος ῥήματος παθητικῆς διάθεσης)

- « ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν » : β' ὀρος σύγκρισης με ἀ' ὀρο « ταῖς ἐπιθυμίαις » (ἡ σύγκριση ἀσύμμετρη - δυσανάλογη , ὁ ἀ' πρῶτος πολὺ πλεονεξία ἀπὸ τὸ β' ὀρο)

- « αὐτοῦ » : ἐτερόπλοτος προσδιορισμός , γενικὴ ὑποκειμενικὴ στο « παρανομίας » καὶ « διανοίας » ,

β) στρατεύειν καὶ μὴ λύειν : τελικὰ ἀπαρέμματα πλεονεξίας λόγου ἐπιθυμίας ἀπὸ τὸ κελευστικὸ ῥήμα « παρήγουν » . Στον εὐθύ λόγο θὰ μετατραποῦν σε κύριες προτάσεις ἐπιθυμίας με προστακτικὴ : « Στρατεύετε καὶ τὰ ἐψηφισμένα μὴ λύετε » .

γ) εὐτυχήσας : ἐπιρρηματικὴ , ὑποθετικὴ μετοχὴ , συνημμένη στο ὑποκείμενο τοῦ ῥήματος « ἐνῆγε » (« Ἀλκιβιάδης ») . Εἶναι ὑποθετικὴ μετοχὴ , γιὰτὶ προσδιορίζει ἐιδικὸ ἀπαρέμματο σε μέλλοντα « ὠφελήσειν » , τὸ ὁποῖο στον εὐθύ λόγο θὰ μετατραπῇ σε ὀριστικὴ μέλλοντα . Ἐπομένως ἀν ἀναλύσουμε τὴ μετοχὴ σε ὑποθετικὴ πρότασιν , θὰ ἔχουμε :

Υ π ὀ θ ε σ η

Α π ὀ δ ὀ σ η

εὐτυχήσας (μτχ Ἀορ.)

ἠλπιζε ὠφελήσειν

Ἐὰν εὐτυχήσω (υποτ. Ἀορ.)

Εὐθύς : ὠφελήσω (ὀρ. Μέλλοντα)

Γ' εἶδος : Προσδοκώμενο

Γ3)

α)

Εν: παραινοῦσι καθαιρεῖ καθίστανται
Πρτ : παρήνουν καθήρει καθίσταντο
Μελλ: παραινέσονται καθαιρήσει καταστήσονται/ κατασταθήσονται
Αορ.: παρήνεσαν καθεῖλε κατέστησαν / κατεστάθησαν
Προκ: παρηνέκασι καθήρηκε καθεστήκασι και καθεστᾶσι
Υπερσ: παρηνέκεσαν καθηρήκει καθεστήκεσαν και καθέστασαν

β)

οριστική	υποτακτική	ευκτική	προστακτική
καθεῖλες	καθέλης	καθέλοις	κάθελε
πάρει	παρίης	παρίοις	πάριθι
ἐναντιοῖ	ἐναντιοῖ	ἐναντιοῖο	ἐναντιοῦ

γ)

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
-	ὑστερον	ὑστατα
μεγάλαις	μείζοσι	μεγίσταις

Εισηγητές: Ζερβός Σπύρος – Καούρης Στέλιος

Σημείωση 1: για τυχόν διευκρινίσεις μπορείτε να επικοινωνήσετε με τη Γραμματεία του Φροντιστηρίου «Ηράκλειτος» στο τηλ. κέντρο 23310-21841

Σημείωση 2: τα θέματα θα μπορείτε να τα βρίσκετε και στην ιστοσελίδα του φροντιστηρίου μας στην ηλεκτρονική διεύθυνση: www.hrakleitos.gr